

فضای مجازی «کاریکاتور» را جدی کرد

■ **معصومه طاهری**

این روزها تقریباً دنیای مجازی تمام خانه‌ها را فتح کرده و با ابزارهای جدید تلفن‌های همراه به حریم شخصی تک‌تک افراد راه یافته است. همین موضوع باعث شده تا انحصار رسانه‌های بزرگ دنیا عم از رسانه‌های مکتوب و تصویری شکسته شود. قدرت فضای مجازی تا جایی است که حتی دولت‌ها و کشورها روی زیرساختارهای محبوب مردم مانند فیس‌بوک، توئیتر و شبکه‌های اجتماعی سرمایه‌گذاری کلان می‌کنند تا بتوانند در این اثر گذاری جهانی سهمی باشند.

اما در این زمینه تصویر حرف اول را می‌زند. از قدیم متخصصان روانشناسی رسانه معتقد بودند که یک تصویر به اندازه هزار کلمه قدرت اثر گذاری بر مخاطب دارد. واقعیت امر هم همین است، با یک تصویر می‌توان احساس انزجار، محبت، ترس یا قدرت را در ذهن مخاطب ایجاد کرد. با یک تصویر شما نظر نان نسبت به گروه فکری یا جریانی مثبت یا منفی می‌شود به همین خاطر هم عمدتاً برای القای مفاهیم از تصویر کمک گرفته می‌شود تا برد تأثیر گذاری بیشتری در آذهان عمومی داشته باشد. اینجاست که هنر خود را نشان می‌دهد و اهمیتش بیش از پیش نمود پیدا می‌کند، شاید به صراحت بنشان گفت تلقیح هنر و رسانه، تلفیقی و حشنتاک است که اگر ابزار هنر در جهت منفی استفاده شود بسیار خطرناک خواهد بود اما اگر هنر در جهت مثبت و بیان حق و حقیقت باشد و بتوانیم از آن بهره درست ببریم، قدم‌های بزرگی را برای تفهیم موضوعات مختلف به جامعه جهانی می‌توان برداشت. در باره آن نیست؟! چرا اجازه تحقیق و بیان مطلبی

جشنواره کاریکاتور هولوکاست قدرت تأثیر گذاری بزرگی داشت به طوری که به آن واکنش نشان بدهند. این یعنی آن که جشنواره بدون نتیجه نبوده و می‌توان با کار کاریکاتور هنری است که قدمتی به اندازه رسانه‌های مکتوب دارد اما با ظهور و بروز فضای مجازی بیشتر دیده می‌شود. قبل از آن نیز هنر کاریکاتور در رسانه‌های مکتوب مانند روزنامه‌ها از چنان قدرتی برخوردار بود که حتی برخی دولت‌ها برای مقابله با کاریکاتورهایست‌ها به اقدامات عملی و حشنتاکوری دست می‌زدند. در برخی کشورهای دیکتاتوری مستبد شاید امری عادی باشد اما برنامہ‌ریزی و اجرائی کردن ترور یک کاریکاتورفست مانند ناجی علی کاریکاتورسیست مشهور فلسطینی نشان داد که کاریکاتور یک قدرت با زبانی بین‌المللی است. هنری که توانایی تأثیر گذاری جهانی دارد و حالا موفق شده به طور گسترده

شود، به‌نحوی‌اغراق‌آمیز، مضحک‌و غیرطبیعی می‌شود.
کاریکاتور هنری است که قدمتی به اندازه رسانه‌های مکتوب دارد اما با ظهور و بروز فضای مجازی بیشتر دیده می‌شود. قبل از آن نیز هنر کاریکاتور در رسانه‌های مکتوب مانند روزنامه‌ها از چنان قدرتی برخوردار بود که حتی برخی دولت‌ها برای مقابله با کاریکاتورهایست‌ها به اقدامات عملی و حشنتاکوری دست می‌زدند. در برخی کشورهای دیکتاتوری مستبد شاید امری عادی باشد اما برنامہ‌ریزی و اجرائی کردن ترور یک کاریکاتورفست مانند ناجی علی کاریکاتورسیست مشهور فلسطینی نشان داد که کاریکاتور یک قدرت با زبانی بین‌المللی است. هنری که توانایی تأثیر گذاری جهانی دارد و حالا موفق شده به طور گسترده

شود، به‌نحوی‌اغراق‌آمیز، مضحک‌و غیرطبیعی می‌شود.
کاریکاتور هنری است که قدمتی به اندازه رسانه‌های مکتوب دارد اما با ظهور و بروز فضای مجازی بیشتر دیده می‌شود. قبل از آن نیز هنر کاریکاتور در رسانه‌های مکتوب مانند روزنامه‌ها از چنان قدرتی برخوردار بود که حتی برخی دولت‌ها برای مقابله با کاریکاتورهایست‌ها به اقدامات عملی و حشنتاکوری دست می‌زدند. در برخی کشورهای دیکتاتوری مستبد شاید امری عادی باشد اما برنامہ‌ریزی و اجرائی کردن ترور یک کاریکاتورفست مانند ناجی علی کاریکاتورسیست مشهور فلسطینی نشان داد که کاریکاتور یک قدرت با زبانی بین‌المللی است. هنری که توانایی تأثیر گذاری جهانی دارد و حالا موفق شده به طور گسترده

پیوستر و تی‌زیر پنجمین جشنواره فرهنگی هنری «مدرسه عشق» با حضور سردار آزادی معاون فرهنگی، اجتماعی سازمان بسیج رومنمایی شد.
پیوستر و تی‌زیر پنجمین جشنواره فرهنگی هنری «مدرسه عشق» با حضور سردار آزادی معاون فرهنگی، اجتماعی سازمان بسیج مستضعفین و احمد مداحی، دبیر اجرایی جشنواره در دفتر معاون فرهنگی بسیج رومنمایی شد.

سردار آزادی، دبیر جشنواره «مدرسه عشق» در ابتدای این مراسم ضمن تسلیت به مناسبت فرارسیدن ایام سوگواری حضرت ابا عبدالله حسین(ع) گفت: عنوان جشنواره از بیانات اسام خمینی(ره) در سال ۶۷ که فرمودند «بسیج مدرسه عشق است» الهام گرفته است و این جشنواره در طی برپایی چندین دوره در تلاش بوده در عرصه بزرگ جنگ نرم به خوبی نقش آفرینی کند. وی افزود: رسالت اصلی بسیجیان در حوزه‌های فرهنگی این است که با زبان هنر و ظرفیت بزرگ هنری که در میان جوانان بسیجی وجود دارد بتوانند ارزش‌های دوران دفاع مقدس و تفکر بسیجی اسفندماه در تهران برگزار خواهد شد.

فرهنگ‌و هنر

سرویس فرهنگی ۴۸۴۹۸۴۶۴

رضا رسولی نویسنده «روایت ناتمام»:

مصاحبه منتشر نشده‌ای از شهیدستاری در «روایت ناتمام» آمده است

شهید ستاری در عین بر خورداری از مقام و دانش بالا، بی‌ادعا بود

■ **فرزین ماندگار**

کتاب «روایت ناتمام» نوشته رضار رسولی به شهید سر لشکر خلبان منصور ستاری از فرماندهان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد. هم‌ماجرایی که برخی تاریخ‌دانان در صحت و سقم عناصرش تردید دارند اما باین وجود جای تحقیق و تخصص منطقی در آن نیست و به یک تابوی وحشتناک تبدیل شده است تا جایی که عده بسیاری از محققان و دانشمندان مانند پوروه گارودی به جرم تحقیق در این رابطه زندانی و محکوم شده‌اند. اما جشنواره هنری هولوکاست در حرکتی جالب این تابوی سیاه متجربانه را از تن‌های مدرن و متمند شکست و به دنیای کاریکاتور کشاند و این سؤال را مطرح کرد که اصلاً چرا باید هولوکاست یک تابو باشد؟! چرا اجازه تحقیق و بیان مطلبی درباره آن نیست؟! چرا…»

چه شد که به سراغ این موضوع رفتید یا به تعبیر دیگر نوشتن در مورد شهید ستاری را خودتان انتخاب کردید یا به شما پیشنهاد شد؟

در عرصه نویسندگی عموماً آدم‌ها به سراغ موضوعاتی می‌روند اما اگر این‌ عرصه با مسائل اعتقادی آمیخته شود به نظر من افراد همتی که برای نوشتن از سویی سوژه انتخاب می‌شوند؛ من فکر می‌کنم «روایت ناتمام» به سراغم آمده روزی معنوی‌ام بود که در میان فرماندهان متدشد شهیدی که دارم بی‌توقیف پیدا کردم زندگی نامه شهید دانشمند منصور ستاری را بنویسم. از این حیث با اینکه در ظاهر نوشتن این کتاب پیشنهاد انتشارات روایت فتح بود اما در باطن به‌نظرم لطف شهید شامل حال شد تا بتوانم پیرامون ایشان کتابی را بنویسم.

لذا به پیشنهاد نویسنده داده می‌شود تا بر اساس آن کار نگارش کتاب شروع شود. در زمینه این کتاب هم چنین روندی

طی شد، یعنی دوستانی زحمت تحقیق و مصاحبه در مورد شهید را کشیدند و بنده آن را با زبان ادبیات نوشتم. فقط در بخش اول کتاب که همان زندگی‌نامه خود گفتار شهیداست، مصاحبه‌ای که استفاده‌شده در زمان حیات از ایشان گرفته شده و طبیعتاً محصول کار روایت فتح نیست.

این مصاحبه‌ای که به آن اشاره کردید جایی هم منتشر شده بود؟

نه این مصاحبه جایی منتشر نشده بود. ظاهراً در همان هنگام دوستانی از حوزه هنری به محضر شهید رسیده بودند و از ایشان در سلسله جلساتی مصاحبه‌هایی پیرامون زندگی‌شان تهیه می‌کردند که این مصاحبه‌ها به دلیل شهادت ایشان ناتمام می‌ماند و ما در این‌ کتاب از آن استفاده کرده‌ام.

اسم کتاب هم برگرفته از این مصاحبه‌های ناتمام‌است؟ پیشنهاد من برای نام کتاب «آسمان روزی» و برای فصل اول «روایت ناتمام» بود اما مسئولان محترم انتشارات به این جمع‌بندی رسیدند که این نام‌ها بر عکس استفاده شوند که همین گونه نیز شد و البته اسم خوبی هم است و با کتاب تناسب خوبی دارد.

در استفاده از مصاحبه‌ها در کتاب، تغییر خاصی در محتوا یا لحن و کلام داده شده‌است؟

من به این مصاحبه‌ها به ویژه مصاحبه شهید ستاری شیوه روایت خود گفتار دادم که در خوانش مکتوب جذابیت‌ها و شاخصه‌های لازم را داشته باشند. در واقع این متن یک مصاحبه مطبوعاتی نیست بلکه تلاش کردم با استفاده از این ماده خام، یک متن ادبی و قابل قبول از زبان شهید الاقلام تهیه کنم. البته جذابیت‌ها و شیوایی‌های متن از خود شهید ادبیان ایشان است اما کار من به عنوان نویسنده این بود که متن مصاحبه را منقح و خوش خوان و متناسب با قالب این کتاب کنم.

در مورد همسر شهید نیز همین روند طی شد. یعنی مصاحبه گرفته و پیاده شد، بنده هم سعی کردم با یک تم روایی و نظم و انسجام‌بخشی به بخش‌های مختلف آن را با پایبندی کامل به گفتار و سخنان ایشان، تنظیم و به شکل روایی عرضه کنم. همین روند در خصوص بخش خاطرات همرزمان شهید ستاری نیز طی شد.

این توضیح را در مورد برخی مجموعه آثار روایت فتح باید بدهم که نویسنده نمی‌تواند دلیل کند و باید واقعیت را فقط بیان کند. به همین دلیل گفتار مصاحبه‌شونده در بسیاری اوقات از زیبایی‌های ادبی و شیوایی خالی است. به بیان دیگر نویسنده جوهری را در اختیار دارد که در بین سنگ‌های دیگر پنهان شده و موظف است با استفاده از مهارتش این جوهر را جدا کرده و به خوبی در برابر چشم قرار دهد.

حجم کتاب مصاحبه‌هایی که به شما داده شد به همین اندازه‌ای است که در کتاب می‌خوانیم؟

نه بیشتر از این بود. همسر شهید، سرکار خانم حمیده به پاهو خودشان دبیر بازنشسته‌اند و انسان فرهیخته‌ای هستند به همین دلیل شیوایی بیان، دوری از خشو و تناسب توصیفات و توضیحات ایشان خیلی در کار به ما کمک کرد.

در مورد همرزمان شهید ما با دو مسئله مواجه بودیم، یکی گهولت سنن برخی از این افراد که باعث شده بود خاطرات را به صورت پراکنده یا مهمم بیسان کنند یا اینکه برخی از این بزرگواران اینقدر در گیر ملاحظات حفاظتی بودند که به سختی می‌شد از بین سخنانشان نکته خوبی استخراج کرد. در همین جا من خواهم می‌کنم از عزیزان و بزرگان نظامی که در عرصه تاریخ شفاهی اگر بنا دارند ورود کنند سعی را بر این بگذارند که در گفت‌وگو با محققین شفاف و جامع سخن بگویند تا برای آیندگان مستندات قابل اتکا و خوبی بر جا بماند نه مسائل مهم و غیر شفاف که باعث سردرگمی بیشتر خواهد شد.

اسکار روسی مقابل اسکار امریکایی

است این جشنواره فیلم سکوی پرتابی برای رانداختن «اسکار اوراسیایی» باشد. از آنجا که تمام جشنواره‌های بزرگ سینمایی روسیه با هزینه دولتی برگزار می‌شوند انتظار می‌رود جوایز «اسکار اوراسیایی» نیز از این قاعده

مثلاً یک مصاحبه ۸۰ صفحه‌ای یکی از همرزمان عزیز شهید ستاری به بنده داده شد اما در نهایت با سختی توانستم هشت صفحه مطلب قابل طرح در کتاب از آن استخراج کنم که واقفاً کار زمان‌گیری بود. **با این حساب آیا مصاحبه‌ای هم بوده که کلاً استفاده نکرده باشید؟**

نه به هیچ وجه. من تمام تلاش‌م را کردم هر ماده خامی که انتشارات در اختیارم می‌گذارد را برورده و استفاده کنم و همانطور که گفتم جواهرات را از میان سنگ‌ها استخراج کرده و در کتاب بیآورم. از این حیث هیچ مصاحبه‌ای کنار گذاشته نشده، ممکن است به جهت خوشخوان و ادبی شدن کوتاه شده باشد اما به هیچ وجه حذف نشده است.

چقدر برای نگارش کتاب زمان صرف کردید؟

نگارش کتاب پنج ماه زمان برد. حدود پنج ماه وقت گذاشتم که سه ماه از آن کاملاً پیوسته بوده و تقریباً هر شب مشغول نوشتن بودم. مدت زمانی هم صرف بازنویسی، ویراستاری و بررسی توسط مشاور و این قبیل موارد شد.

در طول زمان نگارش کتاب با خانواده شهید هم صحبتی داشتید؟

علاقه داشتم این کار را انجام دهم اما متأسفانه میسر نشد مثلاً خیلی تلاش کردم با دکتر سوزنا نستاری، فرزند شهید ستاری که اکنون معاون علمی رئیس‌جمهور هستند دیداری داشته باشم و در مورد پدرشان صحبت کنم، چندین بار هم برای گرفتن وقت ملاقات تلاش کردم اما دوستان روابط عمومی آن نهاد به بنده گفتند آقای دکتر سرشان شلوغ است و در نتیجه هیچ وقت ملاقاتی به بنده برای این مسئله نرسید.

شما پیش از نگارش کتاب هم با شهید ستاری آشنا بودید؟

من در دوران کودکی دوست داشتم خلبان شوم وقتی بزرگ شدم سربازیم در نیروی هوایی افتاد. این از رویی که داشتم در بزرگسالی به یک توفیق فاخر بدل شد و آن هم نوشتن کتاب پیرامون فرمانده دانشمند و شهید نیروی هوایی ارتش یعنی شهید منصور ستاری. پیش از نگارش کتاب هم در مورد ایشان کتاب، مقاله و مصاحبه خوانده بودم و چهره معصوم، مثبت و پرتازش پرانرژی شهید ستاری را همیشه دوست داشتم اما وقتی که کتاب را می‌نوشتم غرق در لذت و شادی شدم.

ویژگی خاصی از شهید، توجه شما را به خود جلب کرد؟

بله، بی‌ادعا بودن ایشان در عین مقام و دانش بالایی که داشتند. هم در ظاهر هم در رفتار و گفتار و سبک زندگی ایشان ادبیان می‌بینیم یا اینکه ادعای ایدئولوژیک نداشت‌ام مردی عمیقاً معتقد بود که برای اعتقاداش جانانه کار کرد و در نهایت به شهادت رسید.

پیروی کنند. به گفته میخاکوف در «اسکار اوراسیایی» سینمای کشورهایی چون کره، هند و پاکستان جایگاه والایی خواهد داشت. او در ادامه گفت: «در این کشورها مشکلات واقعی وجود دارد و از این رو سینمای آنها سینمای واقعی است.»

مدیر مرکز مستند سوره:

بیانیه جشنواره فجر برای پذیرش فیلم‌های مستند، مبهم و متناقض است

آثار در هیچ جشنواره‌ای شرکت نکرده باشند ولی نمایش آثار در جشنواره حقیقت اشکالی ندارد، نشان می‌دهد که مسئولان جشنواره فیلم فجر در تصمیم خود جدی نیستند. مدیر مرکز مستند سوره با بیان اینکه اگر قرار به حفظ سطح جشنواره فیلم فجر باشد، نباید نمایش آثار در جشنواره‌های مستندی شود، اظهار داشت: تاجایی که من شنیدم چون تصمیم مسئولان جشنواره فیلم فجر برای

صمیمانه با عوامل نمایش «سینا سینا عباس» **از عمل به صحبت رهبری تا حس و حال پوشیدن لباس حضرت عباس (ع)**

■ **جواد محرمی**

نمایش «سینا سینا عباس» به کارگردانی علیرضا مهران و طراحی حرکت علی براتی از ۷ مهر در محوطه تئاتر شهر اجرایش را آغاز کرده است، نمایشی که عوامل معتقدند برآمده از دغدغه‌هایشان است و پیشکشی اندک به شهدای مدافع حرم، این نمایش به همت مؤسسه هومان هنر آماده شده که پیش از این نیز نمایش «روند خون» با محوریت شهدای غواص را در فرهنگسرای بهمن روی صحنه برده بود.

علی براتی، طراحی حرکات این نمایش تاکنون در نمایش‌های مختلفی با مضامین دینی و انقلابی حضور داشته و حتی در همایش تئاتر مردمی خرداد حوزه هنری نیز از او به خاطر سال‌ها تلاش در این عرصه تقدیر شد. براتی در توضیحی کوتاه در این رابطه می‌گوید: «تلاش بنده و گروه همواره این بوده که بتوانیم آثاری را ارائه دهیم که تنها حرکات بنده نباشد، بلکه احساس و بازی را نیز در آن دخیل کنیم، در این نمایش هم برخلاف نمایش «در بادلان» که پیش از این اجرا کرده بودیم دیالوگ وجود دارد، اما باز هم بار اصلی نمایش بر دوش گروه حرکت است. ما خوشحالی‌م که در سال‌های متعددی آثاری را روی صحنه داشته‌ایم که بیشترین ارتباط را با مخاطبان برقرار کرده است، به هر حال این آثار هر یک کارگردان مختلفی داشته‌اند اما این توفیق نصیب بنده و گروه‌م شده است که همواره در خدمت مردم با استفاده از هنر تئاتر باشیم.»

ایده اولیه نمایش را علی مهران مطرح کرده است، مهران هنرمندی است که کارهای مذهبی و بیش از آن ایده‌هایی که مطرح می‌کند توان‌با خلاقیت بوده، اکنون هم نمایش «سینا سینا عباس» با

ایده‌پردازی، کارگردانی و بازی او در حال اجراست، مهران در این رابطه با اشاره به اجرای چندین کار با مضمون شهدای مدافع حرم طی یک سال گذشته گفت: «همواره دوست داشتم که خلاقیتی خاص را در آثارم داشته باشم، این نمایش نیز خالی از این خلاقیت‌ها نیست و با هم‌راهی خوب گروه حرکت توانستم شکل خوبی از یک نمایش مدرن مذهبی را ارائه دهم، نمایشی که در عین حال که کاملاً مدرن و انتزاعی است، اما مخاطب عام به راحتی با آن ارتباط برقرار می‌کند. به هر حال امیدوارم اجرای این اثر آغازگر اجراهای دیگری با موضوع شهدای مدافع حرم باشد، چراکه ما واقعاً به این شهدا چه به لحاظ عاطفی و اعتقادی و چه به لحاظ امنیتی مدیون هستیم. نکته دیگر این است که ما اکنون در محوطه تئاتر شهر فقط اجرا رقم می‌زنیم و این اصلاً خوب نیست، بنده امیدوارم با حمایت مسئولان بتوانیم در نقاط مختلف تهران با ۱۸ میلیون جمعیت اجرا برویم، حتی نقاط مختلف کشور، این کار پتانسیل این را دارد.»

حمیدلیلی نیز در ادامه صحبت‌های علیرضا مهران برای ما می‌گوید: «این نمایش ابتدا با توجه به دغدغهٔ گروه تولید شده است، متأسفانه در شرایط فعلی فضا برای اجرای تئاترهای ارزشی مناسب نیست و اگر ما نیز پیشقدم شده‌ایم مطمئن باشید در برخی مواقع متضرر شده‌ایم، اما این حال پای عهده‌ی ما با امام راحل و رهبر انقلاب بستن‌ایم هستیم. ما معتقدیم که باید براساس فرمایشات و رهنمودهای ایشان جلو برویم و این نمایش نیز حاصل توجه ما به صحبت‌های ایشان است، وقتی که از آنها داشت. او در ادامه گفت: «در این کشورها مشکلات واقعی وجود دارد و از این رو سینمای آنها سینمای واقعی است.»

نمایش «سینا سینا عباس» تاکنون میزبان بیش از هشت هزار مخاطب بوده، رضارد، دستیار حرکت و بازیگر نقش حضرت عباس(ع) در این اثر از احساس متقابل با تماشاگران بریامان می‌گوید و توضیح می‌دهد: «گاهی مخاطب فکر می‌کند که تنها خودش تحت تأثیر صحنه قرار گرفته و البته این اتفاق برای مخاطبان تنها یک بار صورت می‌گیرد، اما ماجرا این است که برای بنده هم بغض و گریه‌ای که این نقش برای مخاطب به همراه دارد چندین برابر است و بارها زیر همان پوشیه سبز لحظاتی را تجربه کرده‌ام که وصف‌ناپذیر است. شاید جالب است که بدانید پوشیدن لباس آئمه اطهار(ع) در نمایش‌ها یا حتی رفتن زیر تابوت حضرت زهرا(س) در آثار نمایشی یکی از بخش‌های پررابط در تئاتر است، چراکه بنده و بسیاری از اول‌نیا‌ب‌د در همان ابتدا با حاجت‌هایی را از این طریق گرفته‌ایم که غیر قابل باور است. اکنون نیز تمام تلاش خود را کردیم که این بار با تصویری تازه از شهدای مدافع حرم با استفاده از ابزار هنر ارائه دهیم.»

نمایش «سینا سینا عباس» هر شب در دو نوبت ۲۰ و ۲۱ در محوطه تئاتر شهر اجرا می‌شود، عوامل امیدوار هستند با حمایت مسئولان بتوانند پس از تاسوعای غمناکی جشنی نیز در مکانی به جز تئاتر شهر اجرای نمایش را ادامه دهند.